

Adroddiad Blynyddol 2023/24

Cynllun Argyfwng
Hinsawdd a Natur

Cynnwys

1.	Rhagair Arweinydd Cyngor Gwynedd	3	8.	Gwastraff	19
2.	Cefndir	4	9.	Llywodraethu	21
3.	Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016	5	10.	Caffael	23
4.	Cyrraedd y Sefyllfa Bresennol	7	11.	Defnydd Tir	24
5.	Allyriadau ac Amsugno Carbon 2023/24	8	12.	Ecoleg	27
6.	Adeiladau ac Ynni	11	13.	Camau Nesaf	30
7.	Symud a Thrafnidiaeth	15			

1. Rhagair Arweinydd y Cyngor

Rwy'n falch o gyflwyno'r adroddiad hwn sy'n crynhoi'r gwaith y bu Cyngor Gwynedd yn arwain arno yn ystod 2023/24 wrth gyflawni ein Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur 2022/23 - 2029/30.

Dyma'r ail flwyddyn i ni fod yn gweithredu'r Cynllun, ac mae'n bleser gen i weld ein bod wedi datblygu ein gwaith ymhellach mewn nifer o feysydd, ac wedi cychwyn rhai prosiectau eraill o'r newydd. Rhaid cofio o hyd mai ein pwrpas yw y "bydd Cyngor Gwynedd yn garbon sero net ac yn ecolegol gadarnhaol erbyn 2030."

Wrth i chi bori drwy'r adroddiad hwn mi welwch sawl enghraifft o lwyddiant prosiectau sydd yn ein symud yn raddol tuag at y nod o fod yn gyngor sero net. Drwy weithio mewn partneriaeth ag eraill fe lwyddwyd i ehangu gwasanaeth bysiau Sherpa'r Wyddfa, cyflwyno gwasanaethau 'fflecsi' a chyflwyno fflyd o fysiau trydan ar y llwybr T22 rhwng Blaenau Ffestiniog, Porthmadog a Chaernarfon. Mae'r newid yma wedi helpu i leihau teithiau mewn ceir petrol a disel, ac mae'n cynnig rhagor o ddewis i drigolion ac ymwelwyr ar sut i deithio o amgylch y sir.

Rydym yn adeiladu ar flynyddoedd o brofiad o drosi ein adeiladau a fflyd i fod yn defnyddio llai o ynni ac allyru llai o garbon, ac fe fydd y gwaith o osod pypiau gwres, goleuadau LED, prynu fflyd a phwyntiau gwefru trydan yn mynd â ni sawl cam ymhellach ar y daith honno. Rydym wedi buddsoddi arian o goffrau'r cyngor yn y

gwaith hwn, ac fe wnaeth hynny arwain at ddenu cyllid sylweddol drwy gronfeydd grant allanol.

Mae'r buddsoddiad ychwanegol allanol hwn yn gwbl angenrheidiol i llwyddiant ein gwaith yn y meysydd hinsawdd a natur. Mae'r gost sydd ynghlwm â'r gwaith yn anferthol, tra ar yr un pryd mae'r gyllideb sydd gennym yn lleihau. Yn syml, mae angen i ni gyflawni mwy ond gyda llai o adnoddau.

Mae ein ffocws, wrth fynd ymlaen, ar edrych yn greadigol ar sut fedrwn ni ddefnyddio ein adnoddau prin, ac fe fyddwn yn cydweithio â phartneriaid eraill ar draws gogledd Cymru a gyda'n cymunedau lleol er mwyn gwthio'r gwaith hanfodol hwn yn ei flaen.

Cynghorydd Nia Jeffreys

2. Cefndir

Mae Cyngor Gwynedd wedi datgan yn glir bod ymateb i'r argyfwng hinsawdd a natur yn un o'i flaenoriaethau, ac mae Gwynedd Werdd yn un o 7 maes blaenoriaeth yng [Nghynllun Cyngor Gwynedd 2023-2028](#).

Er mwyn deall rhagor am yr hyn mae'r Cyngor yn ceisio ei gyflawni, trowch at y [Cynllun-Argyfwng-Hinsawdd-a-Natur.pdf \(llyw.cymru\)](#) (CAHN) a fabwysiadwyd gan y Cabinet fis Mawrth 2022.

Uchelgais y Cynllun yw "Bydd Cyngor Gwynedd yn garbon sero net ac yn ecolegol gadarnhaol erbyn 2030."

Mae'r uchelgais yn cyd-fynd â tharged Llywodraeth Cymru i sefydliadau'r sector gyhoeddus ar y cyd fod yn garbon sero net erbyn 2030 ac i Gymru fod yn wlad sero net erbyn 2050.

Mae ein Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur yn cynnwys nifer o brosiectau o fewn y prif themâu –

- adeiladau ac ynni
- symud a thrafnidiaeth
- gwastraff
- llywodraethu
- caffael
- defnydd tir
- ecoleg

Bydd yr adroddiad hwn yn rhoi cipolwg o'r cynnydd sydd wedi ei wneud ym mhob un o brosiectau'r CAHN yn ystod blwyddyn 2023/24, sef yr ail flwyddyn i'r cynllun fod yn weithredol.

Mae'r cynllun yn cael ei fonitro'n rheolaidd gan y Bwrdd Hinsawdd a Natur, sydd ag aelodaeth o swyddogion ac Aelodau Cabinet a chynrychiolwyr o bwyllgorau craffu.

[Bydd yr Adroddiad Blynyddol hwn yn cael ei graffu mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ar 23ain Ionawr 2025 ac mewn cyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd ar 11eg Chwefror 2025].

3. Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae ein Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur (CAHN) yn datgan ein uchelgais i fod yn "...ecolegol gadarnhaol erbyn 2030". Un o'r camau y gallwn ei gymryd er mwyn gwireddu hyn yw gweithredu ar gynnwys Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.

Yn ôl Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 mae gan awdurdodau cyhoeddus sy'n gweithredu yng Nghymru ddyletswydd i gynnal ac i wella bioamrywiaeth ac i annog cryfder ecosystemau. Tra bod ein safleoedd a'r rhywogaethau a warchodir yn bwysig, mae gofynion Adran 6 yn ymwneud â chymryd camau i warchod natur yn ein trefi, dinasoedd, mannau cyhoeddus a'r dirwedd ehangach, drwy weithredu ymarferol, ac yn y modd y mae'r holl weithredoedd cyhoeddus yn cael eu trefnu.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru strategaeth bioamrywiaeth genedlaethol, sef y 'Cynllun Gweithredu Adfer Natur' yn 2015 oedd yn amlinellu'r ymrwymiad i wrthdroi colli bioamrywiaeth yng Nghymru, a'r amcanion ar gyfer gweithredu. Mae'n cynnwys 6 amcan ar gyfer adferiad natur yng Nghymru:

Amcan 1: Ymgysylltu a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth i wreiddio bioamrywiaeth drwy gydol y broses o wneud penderfyniadau ar bob lefel

Amcan 2: Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwys mwyaf a gwella eu rheolaeth

Amcan 3: Cynyddu gwytnwch ein hamgylchedd naturiol trwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd newydd

Amcan 4: Mynd i'r afael â phwysau allweddol ar rywogaethau a chynefinoedd

Amcan 5: Gwella ein tystiolaeth, dealltwriaeth a monitro

Amcan 6: Rhoi fframwaith llywodraethu a chymorth ar gyfer cyflawni'r amcanion ar waith

Er mwyn cydymffurfio â dyletswydd Adran 6 mae'n rhaid i awdurdodau cyhoeddus gyhoeddi cynllun eu hunain yn amlinellu'r hyn maent yn bwriadu ei wneud i gynnal a gwella bioamrywiaeth ac annog gwytnwch. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru yn nodi y dylai cyrff cyhoeddus ystyried seilio eu cynllun dyletswydd Adran 6 hwythau ar y Cynllun Gweithredu Adfer Natur cenedlaethol.

Mae Cyngor Gwynedd wrthi'n datblygu Cynllun Adfer Natur diwygiedig, ond yn y cyfamser rydym hefyd wedi cynnwys

gwybodaeth berthnasol yn y CAHN. Tra fod gwarchod natur a bioamrywiaeth wedi ei wau drwy'r CAHN cyfan mae'r adrannau Defnydd Tir ac Ecoleg yn rhestru'r prosiectau fydd yn canolbwyntio'n benodol ar y gwaith hwn.

cyfrannu at wireddu un neu fwy o'r 6 amcan uchod, sydd yn ei dro yn cydymffurfio ag Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.

Dyma grynodedb o'r cysylltiad rhwng prosiectau'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur ac Amcanion Adran 6:

Ar ddiwedd pob adran o'r adroddiad blynyddol hwn fe welwch ddisgrifiad o sut y mae'r gwaith sydd wedi ei gyflawni yn

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur

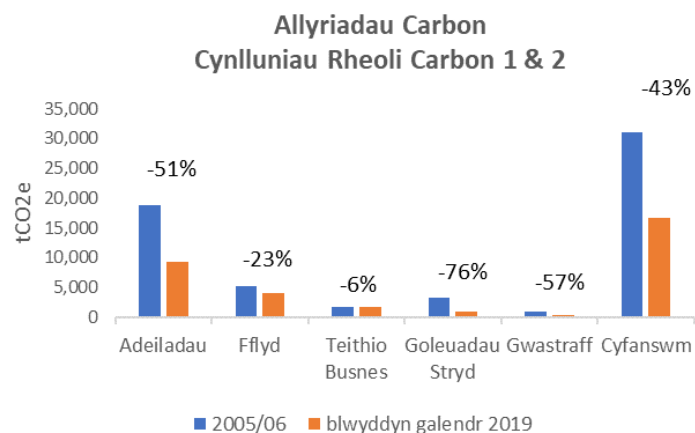
	Amcan 1	Amcan 2	Amcan 3	Amcan 4	Amcan 5	Amcan 6
Adeiladau ac Ynni						
Symud a Thrafnidiaeth						
Gwastraff						
Llywodraethu						
Caffael						
Defnydd Tir						
Ecoleg						

4. Cyrraedd y Sefyllfa Bresennol

Cyn bodolaeth y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur roedd y Cyngor eisoes wedi bod yn gweithredu ers blynyddoedd i geisio lleihau ein ôl troed carbon. Cyhoeddwyd y Cynllun Rheoli Carbon 1 yn 2010 a Chynllun Rheoli Carbon 2 yn 2015. Defnyddiwyd 2005/06 fel y flwyddyn waelodlin er mwyn mesur y data yn y ddau gynllun.

Drwy fuddsoddi oddeutu £8m mewn mesurau lleihau defnydd ynni rhwng 2010 a 2019 bu i ni lwyddo i leihau ein allyriadau carbon 58% yn y meysydd adeiladau, teithio busnes, goleuadau stryd, fflyd a gwastraff.

Gellir gweld y gostyngiad fesul maes yn y graff isod a teg dweud fod ein hymdrechion wedi arwain at gydnabyddiaeth genedlaethol sawl tro:

Mesur ein Allyriadau Carbon

Pan oedd y cyngor yn gweithredu Cynlluniau Rheoli Carbon 1 a 2 roeddem yn dilyn dulliau mesur allyriadau carbon cydnabyddedig y Carbon Trust, ac yn mesur cynnydd mewn 5 maes fel mae'r siart yn ddangos. Ers 2019 mae Llywodraeth Cymru wedi mabwysiadu trefn wahanol o fesur data carbon ac felly mae'r CAHN wedi defnyddio data blwyddyn 2019/20 fel gwaelodlin newydd. Gan fod amrywiadau bychan rhwng y ddwy drefn o fesur byddai'n gamarweiniol i wneud cymhariaeth uniongyrchol rhwng data carbon cyn, ac ar ôl, 2019.

Rydym bellach hefyd yn mesur ein allyriadau carbon mewn meysydd ychwanegol – caffael, cymudo staff, a gweithio o gartref (ers 2021/22). Rydym hefyd yn mesur faint o garbon y mae ein tiroedd yn ei amsugno, ac wrth wrthbwysu'r ffigwr hwnnw yn erbyn cyfanswm yr allyriadau fe gawn ffigwr net, sef y bwlch i gyrraedd sero net.

5. Allyriadau ac Amsugno Carbon 2023/24

Ein bwlch i sero net (**gan** gynnwys caffael) yn 2023/24 oedd 58,181,467 kgCO₂e.

Ein bwlch i sero net (**heb** gynnwys caffael) yn 2023/24 oedd 17,430,668 kgCO₂e.

Allyriadau
61,277,760
kgCO₂e

Bwlch
17,430,668
kgCO₂e

Amsugno
3,096,293
kgCO₂e

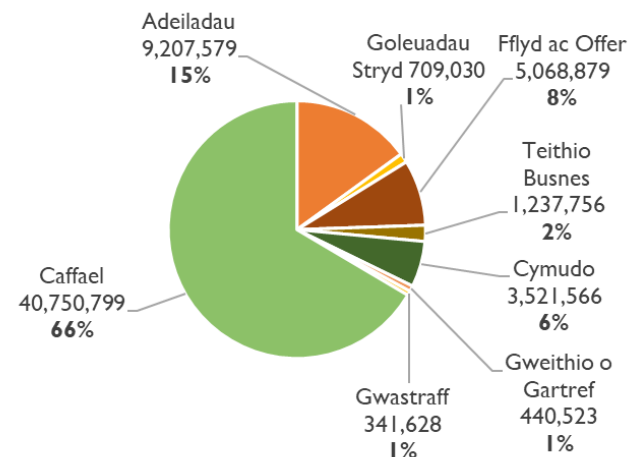
Allyriadau Carbon

Mae'r siart cyntaf gyferbyn yn dangos ein allyriadau carbon dros 8 pennawd, ac yn cynnwys allyriadau caffael (prynu nwyddau a gwasanaethau).

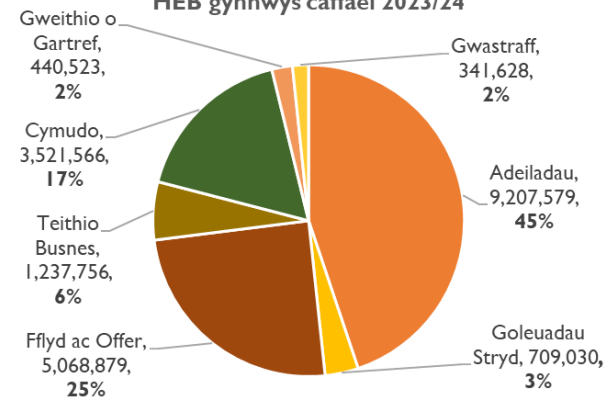
Mae'r fethodoleg o fesur allyriadau carbon sy'n deillio o'n prosesau caffael yn amherffaith gan ei fod yn seiliedig ar faint o arian yr ydym yn ei wario. Po fwyaf yr ydym yn ei wario po fwyaf yw'r allyriadau.

Oherwydd y gall y data caffael greu darlun amherffaith mae'r ail siart gyferbyn yn cyflwyno data ar gyfer y 7 pennawd sy'n weddill ar ôl diystyru caffael.

Allyriadau Carbon kgCO₂e
GAN gynnwys caffael 2023/24

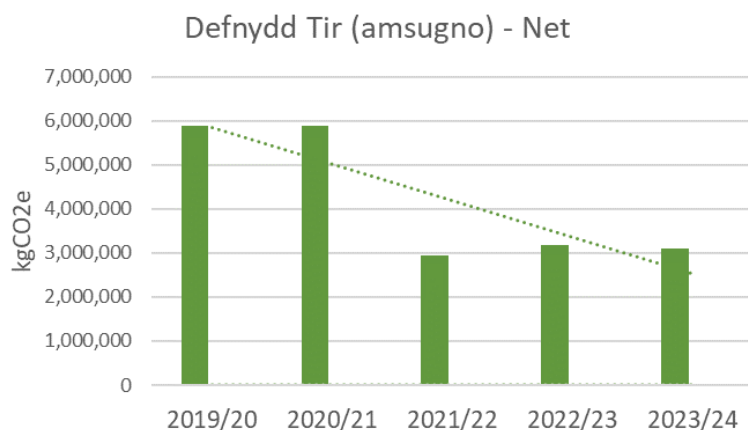

Allyriadau Carbon kgCO₂e
HEB gynnwys caffael 2023/24

Amsugno Carbon

Fel mae'r siart isod yn ei ddangos, mae lefelau amsugno carbon ar diroedd y Cyngor wedi gostwng 47% rhwng blwyddyn waelodlin 2019/20 a 2023/24, ac wedi gostwng 2% rhwng 2022/23 a 2023/24. Mae hyn yn rhannol oherwydd bod newid yn y dulliau o gyfrifo ond hefyd am ein bod bellach yn berchen ar lawer llai o hectrau o dir.

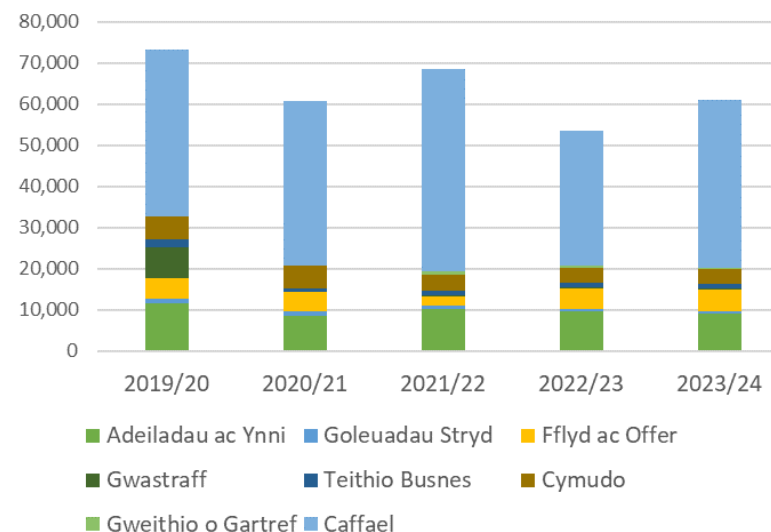
Ble ydym ni ar y daith o gyrraedd sero net erbyn 2030, ac ydi data 2023/24 yn dangos ein bod ar y trywydd cywir?

Mae siart 1 yn dangos bod cyfanswm allyriadau carbon Cyngor Gwynedd, gan gynnwys caffael, wedi syrthio 16% rhwng blwyddyn waelodlin 2019/20 a 2023/24. Os ydym yn diystyru caffael ynna mae'r cwmp yn 37%.

Gwelwyd cynnydd o ychydig llai na 1% yn ein allyriadau caffael rhwng blwyddyn waelodlin 2019/20 a 2023/24 ond gwelwyd cynnydd o 25% mewn allyriadau caffael rhwng 2022/23 a 2023/24 sy'n seiliedig ar gynnydd o £11m mewn gwariant ym meysydd gofal, adeiladwaith a thrafnidiaeth.

Nodwyd eisoes bod y dull o fesur allyriadau caffael yn amherffaith, ac mae cynnydd mewn chwyddiant dros y blynyddoedd diwethaf, ynghyd â chostau cynyddol anorfod eraill, yn creu darlun bod yr allyriadau carbon wedi cynyddu.

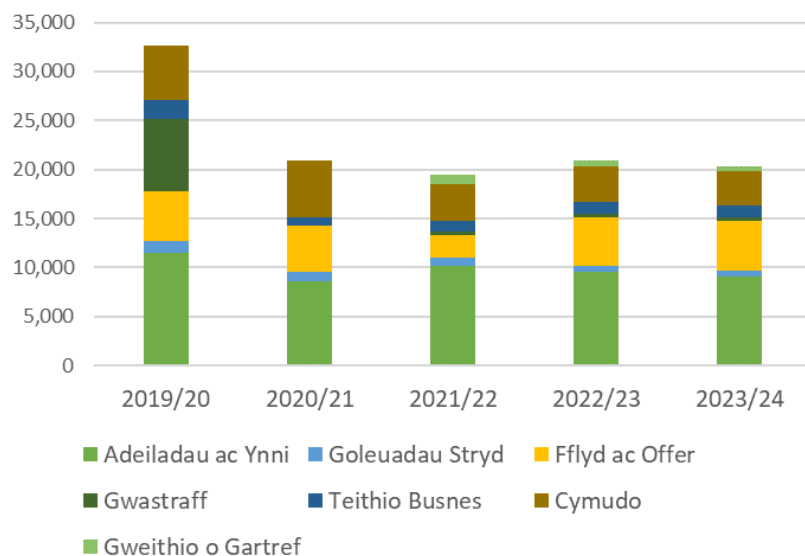
1. Allyriadau Carbon tCO₂e GAN gynnwys caffael ers blwyddyn waelodlin

Gan bod y data ar gyfer allyriadau caffael yn gallu creu darlun amherffaith mae siart 2 yn dangos bod cwmp o 37% yn yr allyriadau ar gyfer y 7 maes arall gyda'i gilydd rhwng 2019/20 a 2023/24 (nid oedd 'gweithio o gartref' yn cael ei fesur yn 2019/20).

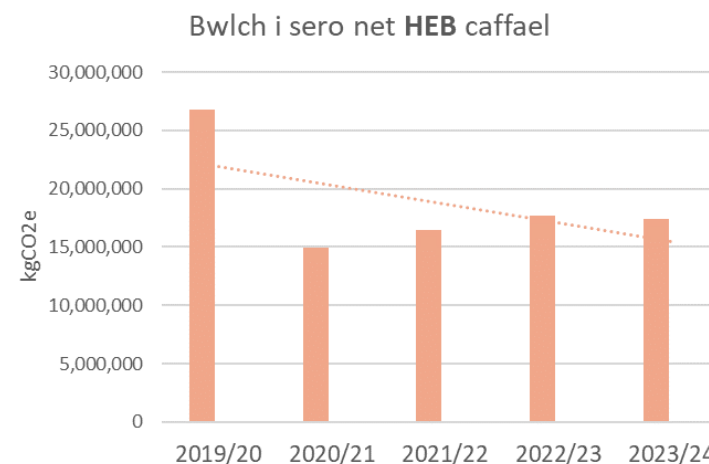
Gwelwyd ostyniad hefyd o 2% rhwng 2022/23 a 2023/24. Er hyn, mae amrywiaeth rhwng y 7 maes ac mae 5 maes wedi gweld cynnydd yn 2023/24 ar y flwyddyn flaenorol, sef: Fflyd ac Offer, Goleuadau Stryd, Teithio Busnes, Gwastraff a Chaffael er mae'r allyriadau yn dal yn is na 2019/20 ym mhob categori heblaw caffael. Mae rhagor o wybodaeth am y rhesymau y tu ôl i'r cynnydd i'w weld yn y penodau dilynol.

2. Allyriadau Carbon tCO₂e HEB gynnwys caffael ers blwyddyn waelodlin

Bwlch i Sero Net

Wrth edrych ar ein data allyru ac amsugno carbon, heb ystyried data caffael, yna mae ein bwlch i sero net 35% yn llai yn 2023/24 o'i gymharu â 2019/20 ac 1% yn llai na 2022/23.

6. Adeiladau ac Ynni

Mae'r allyriadau carbon o adeiladau ac ynni yn 2023/24 yn 45% o'r cyfanswm (heb gyfri caffael), sy'n 22% o ostyngiad ers 2019/20 ac yn 3% o ostyngiad ers 2022/23.

Mae'r allyriadau carbon o oleuadau stryd yn 2023/24 yn 3% o'r cyfanswm (heb gyfri caffael), sy'n 36% o ostyngiad ers 2019/20 ac yn 11% o gynnydd ers 2022/23.

Be wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2023/24?

Blaenoriaethau Tymor byr 2022/23 – 2023/24

Prosiectau:

1. Anelu am fuddion tymor hir wrth gynllunio gwaith adeiladu neu adnewyddu adeiladau.
2. Dadgarboneiddio cyflenwad ynni'r cyngor.
3. Defnyddio dulliau adeiladu carbon isel Passivhaus wrth ddatblygu ein cynllun peilot tai arloesol.
4. Cynnig cyngor a gwybodaeth i drigolion Gwynedd am fanteision a chyfleoedd i ddefnyddio dulliau adeiladu carbon isel wrth adeiladu cartrefi a systemau gwresogi/ynni carbon isel i gynnal cartref.

5. Gosod rheoliadau gwresogi ystafelloedd unigol er mwyn lleihau'r ynni sydd ei angen i wresogi adeilad.
6. Uwchraddio goleuadau stryd ac arwyddion traffig er mwyn defnyddio llai o ynni.
7. Gwella'r isadeiledd ynni yng Ngwynedd a gogledd Cymru er mwyn cynnal systemau ynni a thrafnidiaeth carbon isel.

Be wnaethom ni?

Prosiect 1 – Mae'r gwaith o wella ffabrig adeiladau er mwyn eu gwneud mor effeithlon o ran ynni (prosiectau 1, 9 & 14) yn waith parhaus sydd wedi bod ar y gweill gennym fel cyngor ers dros ddegawd. Roedd y gwaith hwn wedi parhau yn ystod 2022/23, yn ogystal ag archwilio os fydd angen gwneud unrhyw waith newydd i'r dyfodol.

Prosiect 2 a 7 – Drwy gydol 2023/24 bu'r cyngor yn cydweithio ag Uchelgais Gogledd Cymru, cwmni ARUP a rhanddeiliaid lleol er mwyn datblygu Cynllun Ynni Lleol. Bwriad y Cynllun Ynni Lleol yw creu system ynni carbon isel integredig ar gyfer Gwynedd, gan wella'r isadeiledd presennol fydd yn ei dro yn cefnogi pob sector i drawsnewid eu defnydd presennol o ynni. Mae disgwyl i'r cynllun gael ei gwblhau erbyn Medi 2024, ac yna bydd trafodaethau yn parhau i sefydlu trefniadau i'w weithredu ar y cyd â phartneriaid rhanbarthol a chenedlaethol.

Prosiect 3 – Mae egwyddorion Passivhaus yn ystyriaeth wrth i'r cyngor gynllunio adeiladau newydd, ee. Ysgol Bontnewydd. Mae'r union ddulliau adeiladu yn cael eu cytuno fesul datblygiad.

Prosiect 4 - Rydym yn cynnig cymorth a chyngor i drigolion Gwynedd ar sut i arbed ynni ac arian drwy'r cynlluniau Nyth ac Eco 4. Mae ein swyddogion trechu tlodi a chynghorwyr ynni wedi bod yn cynnal sesiynau gwybodaeth wyneb yn wyneb yn ein cymunedau yn ogystal ag ateb ymholiadau drwy'r wefan neu dros y ffôn. Ar ddiwedd 2023/24 roedd 278 o dai wedi eu huwchraddio sy'n golygu gwariant oddeutu £10m yng Ngywnedd. Gweler hefyd adroddiad ar Prosiect 1.

Prosiect 5 - Mae gennym systemau canolog ar gyfer rheoli gwres mewn adeiladau felly nid ydym yn gweld yr angen i symud ymlaen i osod rheoliadau gwresogi ystafelloedd unigol ar hyn o bryd. Fe all yr angen hwn newid i'r dyfodol os fydd y prosiect Rhyngrywyd y Pethau (o fewn Cynllun Digidol Cyngor Gwynedd 2023-28) yn dangos bod gwerth ychwanegol i newid y drefn bresennol.

Prosiect 6 – Dechreuodd y prosiect hwn i newid lampau stryd a thraffig i rai LED yn 2016/17, a chwblhawyd y rhan helaethaf o'r prosiect hwn erbyn diwedd 2022/23, ond os oes goleuadau stryd neu draffig ychwanegol yn dod i mewn i ofal y Cyngor yna'n mae'n waith parhaus i'w newid a'u cynnal. Yn ystod 2022/23 fe fabwysiadodd y Cyngor y cyfrifoldeb am rannau helaeth o'r A487 o amgylch Caernarfon gan Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru, ac yn sgil hyn nifer fawr o lampau stryd ychwanegol heb LED. Er ein bod wedi bod yn raddol newid pob un i lamp LED yn ystod 2023/24, roedd y

defnydd o drydan wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn oherwydd y nifer sylweddol ychwanegol o oleuadau.

Blaenoriaethau Tymor Canolig 2022/23 – 2026/27

Prosiectau:

8. Arbed 5% o allyriadau carbon o adeiladau drwy ddod â hwy i safon 'arfer dda' CIBSE.
9. Lleihau ein allyriadau carbon drwy ehangu ein defnydd o baneli solar i greu ynni adnewyddadwy.
10. Trydaneiddio systemau gwresogi adeiladau er mwyn lleihau allyriadau carbon.
11. Gosod ffaniau awyru EC (electronically commutated) mewn adeiladau er mwyn lleihau'r ynni sydd ei angen i'w rhedeg o'i gymharu â ffaniau arferol.
12. Uwchraddio goleuadau arbenigol mewn canolfannau hamdden er mwyn defnyddio llai o ynni.

Be wnaethom ni?

Prosiect 8 a 12 – Cytunodd Cabinet y cyngor i gyfrannu £416,617 tuag at gostau rhedeg cynllun peilot er mwyn gosod goleuadau LED mewn 6 safle. Mae gwaith gosod y goleuadau wedi llithro oherwydd gwaith ar y pypiau gwres ond bydd rhan helaeth o'r gwaith yn digwydd yn ystod Haf 2025. Bydd yr arbedion carbon ac ariannol yn cael eu mesur cyn penderfynu gwerth ymestyn y cynllun i amnewid goleuadau ar draws weddill stad y cyngor.

Prosiect 9 - Yn ystod 2022/23 fe wnaeth Cabinet y cyngor gytuno i neilltuo £2.8m er mwyn cyflawni Gwedd 4 o gynllun i osod paneli solar PV ar 54 safle o eiddo'r cyngor er mwyn cynhyrchu trydan fydd yn arwain at arbedion ariannol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon. Bydd gwaith yn cychwyn i osod paneli ar safleoedd yn ystod 2024. Mae'r prosiect hefyd yn cael ei ail-ddylunio ar hyn o bryd er mwyn ystyried yr angen am bympiau gwres a phwyntiau gwefru cerbydau trydan. Gweler hefyd adroddiad ar Prosiect 1.

Prosiect 10 – Bu'r cyngor yn llwyddiannus i ddenu grant sylweddol i ariannu prosiect peilot i osod pypmieu gwresogi ar 3 safle, ac fe gytunodd Cabinet y cyngor i gyfrannu 10% o gostau cyfatebol (£175,478). Mae cymal 1 o osod y pypmieu gwres ar safleoedd ysgolion wedi dechrau yn ystod gwyliau haf 2024 a bydd yn cael ei gwblhau yn ystod gwyliau haf 2025. Gweler hefyd y cysylltiad rhwng y prosiect hwn â phrosiect 9.

Prosiect 11 – Bydd ffaniau awyru yn cael eu gosod ar safleoedd 2 ysgol fel rhan o'r prosiect pypmieu gwres (Prosiect 10).

Blaenoriaethau Tymor Hir 2022/23 – 2029/30

Prosiect:

13. Cynyddu ein 'credyd' carbon drwy osod ffermydd solar er mwyn cynhyrchu ynni y gall y Cyngor ei ddefnyddio neu ei werthu.

Be wnaethom ni?

Prosiect 13 – Nid yw'r prosiect yma'n flaenoriaeth ar hyn o bryd gan fod y costau ariannol o gysylltu â'r grid cenedlaethol mor uchel, ac oherwydd na fedr y Cyngor, o dan drefniadau adrodd data presennol, hawlio'r 'credyd carbon' ar unrhyw drydan a gynhyrchir. Serch hynny, mae'r Cynllun Ynni Lleol wedi adnabod cyfleoedd i ddatblygu ffermydd solar a byddwn yn parhau i drafod sut i ariannu prosiectau peilot o'r fath. Gweler hefyd brosiect 9.

Blaenoriaethau Parhaus

Prosiectau:

14. Gwella ffabrig adeiladau sy'n eiddo i'r cyngor er mwyn eu gwneud mor effeithlon o ran ynni a phosibl.
15. Rhwystro gor-ddatblygu cynlluniau ynni tanwydd ffosiledig.
16. Uchafu i'r eithaf y buddion a ddaw o weithredu ein polisiau ynni a gwresogi.
17. Offer a ddefnyddir o fewn adeiladau'r cyngor i fod mor effeithlon o ran ynni a phosibl.

Be wnaethom ni?

Prosiect 14 – Gweler Prosiect 1 & 9.

Prosiect 15 – Mae sylw wedi ei roi i'r mater hwn wrth greu'r Cynllun Ynni Lleol (Prosiectau 2 & 7), ac hefyd wrth ddatblygu Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd 2024-2039.

Prosiect 16 – Mae prosiectau 1-17 yn cyfrannu at y nod hwn.

Prosiect 17 – Yn ystod 2023/24 fe fabwysiadodd y Cyngor Gynllun Digidol Cyngor Gwynedd 2023-28 sy'n cynnwys nifer o brosiectau fydd yn arwain at arbed ynni, leihau defnydd o bapur a lleihau gwastraff.

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae'r prosiectau uchod yn cyfrannu at yr amcanion isod:

Amcan 2: Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwys mwyaf a gwella eu rheolaeth

Amcan 3: Cynyddu gwytnwch ein hamgylchedd naturiol trwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd newydd

Yn ystod 2023/24 bu'r cyngor yn llwyddiannus gyda chais grant i gronfa Her Ysgolion Cynaliadwy Llywodraeth Cymru, a chafwyd buddsoddiad o £12m i adeiladu ysgol newydd yn Bontnewydd. Un o'r camau cyntaf yn y broses ddylunio oedd penodi penseiri tirlunio, ac maent wedi cyfrannu at ddylunio adeilad sydd nid yn unig yn gwarchod y bioamrywiaeth ar y safle ond yn annog dysgwyr i ddefnyddio tirlun y safle cyfan fel man dysgu. Mae'r gwaith cynllunio ar y safle yn parhau, ac mewn ymgynghoriad â'r disgyblion fe bydd blychau nythu a dolydd blodau yn cael eu gosod.

7. Symud a Thrafnidiaeth

Mae'r allyriadau carbon o fflyd y cyngor yn 2023/24 yn 25% o'r cyfanswm (heb gyfri caffael) sy'n 1% o ostyngiad ers 2019/20 ac yn 2% o gynnydd ers 2022/23.

Mae'r allyriadau carbon o gymudo staff yn 2023/24 yn 17% o'r cyfanswm (heb gyfri caffael) sy'n 37% o ostyngiad ers 2019/20 ac yn 3% o ostyngiad ers 2022/23.

Mae'r allyriadau carbon o deithio busnes yn 2023/24 yn 6% o'r cyfanswm (heb gyfri caffael) sy'n 36% o ostyngiad ers 2019/20 ac yn 1% o gynnydd ers 2022/23.

Be wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2023/24?

Blaenoriaethau Tymor byr 2022/23 – 2023/24

Prosiectau:

1. Symud oddi wrth defnyddio cerbydau tanwydd ffosil tuag at fflyd o gerbydau (ceir a faniau) ULEV (ultra low emission vehicles).
2. Gosod pwyntiau gwefru cerbydau trydan ar gyfer cerbydau'r cyngor

3. Gosod pwyntiau gwefru cerbydau trydan ar gyfer trigolion Gwynedd
4. Lleihau teithio busnes
5. Lleihau allyriadau carbon a phroblemau parcio mewn ardaloedd sy'n boblogaidd ymysg ymwelwyr

Be wnaethom ni?

Prosiect 1 – Mabwysiadodd y Cyngor ein Cynllun Fflyd Werdd 2023-29 fis Ionawr 2023 ac yna fe ymunodd y Cyngor â chynllun cenedlaethol i sefydliadau cyhoeddus bwrcasu cerbydau EV ar y cyd er mwyn arbed arian a chyflymu'r amser cyflenwi. Cytunodd Cabinet y cyngor i gyfrannu £1,048,400 tuag at gostau prynu 67 o geir a faniau yn ystod 2023/24 a 2024/25. Bu oedi yn y broses o ddarparu'r cerbydau oedd wedi eu harchebu ond cyrhaeddodd 44 o gerbydau trydan fis Mawrth 2024.

Prosiect 2 – Bu'r cyngor yn llwyddiannus yn denu grant o £66,346 er mwyn gosod pwyntiau gwefru i gerbydau'r cyngor ar 10 safle. Erbyn diwedd Mawrth 2024 roedd yna 14 pwynt gwefru yn weithredol ar 5 safle, gyda rhaglen waith i osod rhagor o bwyntiau dros 20 safle ychwanegol eisoes wedi cychwyn yn ystod 2023/24.

Prosiect 3 - Erbyn diwedd 2023/24 roedd gan y cyngor 16 pwynt gwefru i'r cyhoedd yn weithredol mewn 8 lleoliad ac roedd 7 pwynt gwefru ychwanegol mewn 4 o safleoedd yn eiddo

i'r cyngor yn cael eu rheoli gan Trafnidiaeth i Gymru. Rydym fel cyngor yn cydweithio â Thrafnidiaeth i Gymru a Pharc Cenedlaethol Eryri wrth gynllunio lleoliadau pwyntiau gwefru cyhoeddus. Roedd nifer llawer uwch o beiriannau wedi eu gosod, ond yn aros i'r cysylltiad trydan gael ei awdurdodi. Mae ein rhaglen barhaus i osod cyfanswm o 114 pwynt gwefru cyhoeddus yn parhau yn ystod 2024/25 a byddwn yn ei hadolygu wrth asesu anghenion y dyfodol.

Prosiect 4 – Rydym fel cyngor yn cynnal nifer o gyfarfodydd mewnol a chyhoeddus yn rhithiol, gan gynnwys pob un o brif gyfarfodydd y cyngor – Cyngor Llawn, Cabinet, Craffu, Cynllunio – gan leihau'n sylweddol yr angen i deithio i ganolfannau gwaith. Mae'r dull yma o weithredu wedi arwain at ostyngiad sylweddol o 36% mewn allyriadau carbon o deithio busnes ers 2019/20. Er hyn, gwelwyd gynnydd bychan o 1% rhwng 2022/23 a 2023/24 a hynny wrth i ragor o deithiau gael eu gwneud mewn ceir petrol a disel wrth i ragor o gyfarfodydd symud yn ôl i fod yn rai wyneb yn wyneb yn dilyn codi'r cyfyngiadau oedd yn bodoli yn ystod cyfnod Cofid 19.

Mae gwaith eisoes wedi cychwyn er mwyn lleihau allyriadau carbon a chost ariannol teithio busnes, a hynny drwy symud y teithiau i fod yn defnyddio'r fflyd o gerbydau trydan y mae'r cyngor yn eu prynu neu drafnidiaeth gyhoeddus. Dros y blynyddoedd nesaf dylem weld allyriadau carbon teithiau busnes yn gostwng eto.

Prosiect 5 - Un o lwyddiannau mawr system drafnidiaeth integredig yw'r gwasanaeth bysiau Sherpa'r Wyddfa a ddechreuodd yn 2022, sef rhwydwaith o wasanaethau bws o amgylch dalgylch yr Wyddfa. Mae'r cyngor yn un o'r partneriaid

fu'n datblygu'r ddarpariaeth, a'i nod yw cynyddu opsiynau teithio llesol a lleihau'r problemau parcio mewn mannau poblogaidd yn Eryri. Estynnwyd y gwasanaeth ymhellach yn ystod 2023/24 ac mae bellach yn gwasanaethu dalgylch eang o Fangor i Fetws y Coed i Morfa Bychan. Bydd hyn yn lleihau nifer a phellter siwrneiau mewn ceir personol gan leihau allyriadau carbon Gwynedd fel sir.

Cwblhawyd adolygiad o'r rhwydwaith bysiau cyhoeddus traws-sirol a chasglu barn defnyddwyr, gan arwain at gyflwyno rhwydwaith newydd i ardaloedd Dyffryn Nantlle, Caernarfon a Meirionnydd. Cyflwynwyd wasanaethau ac amserlenni newydd; prisiau tocynnau safonol; cynyddu amllder y gwasanaeth rhwng Abermaw a Phorthmadog; gwella'r integreiddio rhwng gwasanaethau lleol a gwasanaethau Trafnidiaeth i Gymru; cyflwyno gwasanaeth 'Fflecsi' yn Nyffryn Dulas a Dolgellau.

Cyflwynwyd hefyd wasanaeth newydd sbon T22 rhwng Blaenau Ffestiniog – Porthmadog – Caernarfon sy'n defnyddio bysiau trydan yn unig, ac yn cael eu gwefru o depo trydan newydd ym Mhorthmadog.

Blaenoriaethau Tymor Hir 2022/23 – 2029/30

Prosiect:

6. Bod ag opsiynau tanwydd carbon isel neu ddi-garbon ar gyfer fflyd trwm y cyngor

Be wnaethom ni?

Prosiect 6 - Mae trosi'r fflyd o gerbydau trwm i fod yn defnyddio trydan neu hydrogen yn broses hir dymor, ond mae swyddogion y cyngor yn cydweithio ag Uchelgais Gogledd Cymru ar eu prosiect Hwb Hydrogen a gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru er mwyn rhannu datblygiadau newydd ac arfer dda ymysg awdurdodau lleol.

Blaenoriaethau Parhaus

Prosiectau:

7. Lleihau allyriadau carbon drwy arferion cymudo staff
8. Annog teithio llesol ymysg staff – er budd iechyd a lles ac i leihau allyriadau carbon
9. Annog teithio llesol ymysg trigolion ac ymwelwyr i Wynedd er mwyn gwella lles corfforol a meddyliol a lleihau allyriadau carbon teithiau ceir byr
10. Cynyddu'r cyfleoedd i fudiadau cymunedol gael mynediad at gerbydau EV neu ULEV neu ddefnyddio technoleg carbon isel

Be wnaethom ni?

Prosiectau 7 ac 8 - Mae gan y cyngor Gynllun Ceir Gwyrdd a Chynllun Beics Gwyrdd ar gael i'r rhan fwyaf o staff, sef cynlluniau aberthu cyflog er mwyn lesu car trydan/hybrid neu feic newydd. Rydym wedi bod yn annog staff i gymryd mantais llawn o'r cyfleoedd yma, gan gynnal sawl diwrnod agored er

mwyn treialu beiciau trydan. Mae cyfanswm o 58 beic ac 14 car trydan neu hybrid wedi eu lesu gan ein staff yn ystod 2023/24.

Rydym hefyd wedi bod yn ymchwilio i'r opsiynau cymudo eraill all fod ar gael i staff, ac mewn trafodaethau gyda mudiadau cymunedol i gynnal cynlluniau peilot i gynnig opsiynau amgen i gar preifat. Bydd y cynlluniau hyn yn dod yn weithredol yn ystod 2024/25.

Bu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn, y mae'r cyngor yn aelod ohono, hefyd yn trafod y Siarter Teithio Llesol yn ystod 2023/24, ac aethpwyd ymlaen i fabwysiadu'r siarter ar ddechrau 2024/25.

Prosiect 9 – Cwblhawyd sawl prosiect yn ystod 2023/24 fydd yn gwella darpariaeth presennol neu'n cynnig cyfleoedd teithio llesol newydd i drigolion ac ymwelwyr fel ei gilydd – Llwybrau cerdded a beicio diogel ar Ffordd Penrhos, Bangor; gwella Lon Las Ogwen; gosod llochesi beic yn Ysgol Cymerau, Pwllheli; Ysgol Godre'r Berwyn, Y Bala.

Gweler hefyd Brosiectau 5, 7 & 8 uchod.

Prosiect 10 - Mae'r pwynt gwefru ar gyfer fflyd y cyngor yn ei faes parcio yng Nghaernarfon hefyd wedi cael ei ddefnyddio drwy gytundeb i wefru car trydan cymunedol o dan ofal y fenter gymdeithasol Deg/Co-wheels.

Sylwadau pellach

Roedd 2023/24 yn flwyddyn pan oedd rhaglenni gwaith ar draws y cyngor yn ôl i lefelau tebyg i'r cyfnod cyn pandemig Covid-19. Mewn cymhariaeth â 2022/23 mae hyn wedi golygu cynnydd yn y litrau o danwydd (petrol a disel) a ddefnyddiwyd er mwyn rhedeg offer mewn canolfannau ailgylchu a chynnal a chadw priffyrdd. Bu'n cerbydau trwm allan yn graeanu yn amlach yn ystod tywydd oer Ionawr a Chwefror, a bu cynnydd hefyd yn y teithiau er mwyn cynnal ymweliadau gofal.

Roedd gan y cyngor 17 o gerbydau trydan yn ystod 2023/24 ac mae hyn wedi arwain at y gostyngiad mewn allyriadau carbon ers 2019/20. Er hynny, gan ei bod hi'n ddiwedd y flwyddyn ariannol arnom yn derbyn y 44 cerbyd newydd ni welwn y budd tan i ni fesur allyriadau carbon 2024/25.

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae'r prosiectau uchod yn cyfrannu at yr amcanion isod:

Amcan 2: Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwys mwyaf a gwella eu rheolaeth

Un o sgil-ffeithiau positif cynyddu'r ddarpariaeth o drafnidiaeth cyhoeddus yn ardal Eryri (Prosiect 5) yw bod yr achosion o barcio anghyfrifol a pheryglus wedi lleihau. Mae hyn yn ei dro wedi helpu i warchod bioamrywiaeth ar ymylon ffyrdd ac yn agos at leoliadau sy'n cynnal bioamrywiaeth sy'n fregus.

Amcan 3: Cynyddu gwytnwch ein hamgylchedd naturiol trwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd newydd

Mae Prosiectau 5, 8 a 9 uchod yn rhedeg ochr yn ochr a gwaith y Cyngor i gynnal hawliau tramwy cyhoeddus, ac i gynnal a chadw tiroedd. Tra'n gofalu am rwydwaith o lonydd glas, llwybrau beicio a cherdded y sir rydym wedi bod yn gwarchod ymylon llwybrau a ffyrdd er mwyn cynnal a gwella bioamrywiaeth.

Mabwysiadwyd y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy gan Gabinet Cyngor Gwynedd ar y 22ain o Dachwedd 2022. Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am rwydwaith Hawliau Tramwy sydd oddeutu 3,800km o hyd ac yn agored i gerddwyr, marchogwyr, beicwyr, ceffyl a throl a cherbydau modur.

8. Gwastraff

Mae'r allyriadau carbon o wastraff y cyngor yn 2023/24 yn 2% o'r cyfanswm (heb gyfri caffael) sy'n 95% o ostyngiad ers 2019/20 ac yn 6% o gynnydd ers 2022/23.

Be wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2023/24?

Blaenoriaethau Tymor byr 2022/23 – 2023/24

Prosiectau:

1. Hyrwyddo economi gylchol er mwyn lleihau nifer yr eitemau sy'n cael eu gwaredu a lleihau allyriadau carbon yn y gadwyn gyflenwi o brynu nwyddau newydd
2. Lleihau'r gwastraff stryd sy'n mynd i'w waredu a chynyddu'r gwastraff stryd sy'n cael ei ailgylchu
3. Lleihau defnydd papur

Be wnaethom ni?

Prosiectau 1, 4, 5 a 6 – Bu'r Cyngor yn gweithio'n agos gyda nifer o fentrau cymunedol ar brosiectau newydd i roi hwb i'r economi gylchol yng Ngwynedd, oll wedi'u hariannu gan Lywodraeth Cymru. Bu'r prosiectau canlynol yn rhedeg yn llwyddiannus yn ystod 2023/24: Sied Werdd gydag Antur Waunfawr, Ar y Lon gyda Msparc, gofodau Ffiws, Caffis Trwsio,

ac mae gwaith wedi dechrau ar yr Hwb Werdd ym Mhenygroes gan Siop Griffiths a'r Hen Bost ym Methesda gan Bartneriaeth Ogwen.

Prosiect 2 – Gorffennwyd rhaglen waith o osod biniau ailgylchu cyhoeddus ar draethau poblogaidd a dechreuodd y rhaglen o osod y biniau yn ein safleoedd gwersylla dros dro, Arosfan. Rydym yn asesu'n barhaus yr angen i osod biniau ailgylchu cyhoeddus mewn safleoedd ar draws y sir. Bu'r cyngor hefyd yn cydweithio â Wrap Cymru er mwyn adolygu ein prosesau casglu data am wastraff stryd sydd wedi esgor ar drafodaethau am gael cerbyd pwrpasol i gasglu ailgylchu o finiau cyhoeddus.

Prosiect 3 – Yn dilyn asesiad o ddefnydd papur yn ein swyddfeydd penderfynwyd i newid ein arferion argraffu, ac erbyn 2023/24 nid oeddem yn argraffu papurau ar gyfer cyfarfodydd oni bai bod yna eithriad rhesymol dros wneud. Buom hefyd yn adolygu ein cytundeb llogi argraffyddion a llungopiwyd a bydd y trefniadau yn newid yn ystod 2024/25 gyda'r nod o leihau'n sylweddol ar ddefnydd papur ac arbed ynni.

Blaenoriaethau Tymor Canolig 2022/23 – 2026/27

Prosiect:

4. Lleihau'r nifer o eitemau sy'n cyrraedd safleoedd llosgi gwastraff drwy annog pobl i drwsio ac ail-ddefnyddio (Caffis Trwsio)

Be wnaethom ni?

Gweler Prosiect 1 uchod.

Blaenoriaethau Parhaus

Prosiect:

5. Trwsio ac addasu offer a fyddai fel arall yn cael ei waredu a'i losgi, a'i werthu
6. Lleihau gwastraff bwyd drwy gefnogi prosiectau cymunedol sy'n ceisio ail-ddosbarthu bwyd fyddai fel arall yn cael ei daflu

Be wnaethom ni?

Prosiect 5 – Gweler Prosiect 1 uchod.

Prosiect 6 – Fe ddosbarthwyd £32,000 o arian grant i 12 grŵp cymunedol yn ystod 2023/24 er mwyn cynnal cynlluniau bwyd sy'n ail-ddefnyddio bwyd i ddibenion cymdeithasol a lleihau gwastraff (tloedi bwyd, clybiau bwyd i ymateb i unigedd). Er bod y cynlluniau wedi eu cynnal yn llwyddiannus roedd pob grŵp yn nodi bod faint o fwyd gweddilliol sy'n cael ei gasglu yn lleihau,

mae'n debyg am bod llai o roddion gan y cyhoedd a llai o fwyd gweddilliol ar gael gan siopau.

Sylwadau pellach

Pan yn sôn am 'wastraff' rydym yn cyfeirio at wastraff sy'n cael ei gynhyrchu gan drigolion a busnesau Gwynedd, ac nid y gwastraff y mae Cyngor Gwynedd ei hun fel sefydliad yn gyfrifol amdano.

Mae'r cynnydd o 6% mewn allyriadau carbon o wastraff rhwng 2022/23 a 2023/24 yn deillio o sawl rheswm gwahanol:

Mae'r ffactorau i gyfrifo'r allyriadau yn newid ychydig o flwyddyn i flwyddyn, sy'n ei gwneud hi'n anodd i gymharu tebyg at ei debyg rhwng un flwyddyn a'r llall. Oherwydd bod ffactorau cyfrifo 2023/24 wedi cynyddu mae yna 'gost' carbon uwch i'n gwastraff. Petaem wedi defnyddio ffactorau cyfrifo 2022/23 yn 2023/24 yna 2.6% o gynnydd a fyddem wedi ei weld.

Mae'r cynnydd mewn allyriadau yn seiliedig (yn eironig) ar y camau positif o anfon mwy o dunelli o wastraff i'w ailgylchu. Rhwng 2022-23 a 2023-24 gwelwyd cynnydd mewn tunelledd o ddeunyddiau a ailgylchwyd (+3%), gwastraff gardd anfonwyd i'w gompostio (+5%), a chlytiau a anfonwyd i'w trin (+4%), er bu lleihad mewn prosesu gwastraff bwyd (-7%).

Er hynny, gwelwyd gynnydd bychan o 0.75% yn ein gwastraff gweddilliol sy'n gorfod cael ei losgi mewn cyfleuster sy'n troi'r gwastraff yn ynni (*Energy from Waste*), ac mae gwaith yn parhau

i newid arferion trigolion a busnesau er mwyn gostwng y ffigwr hwn ymhellach.

Mae prosiectau 4, 5 a 6 uchod yn cyfrannu at amcanion 2, 3 a 4 gan fod ein hybiau bwyd a gerddi cymunedol wedi asesu eu dylanwad ar fioamrywiaeth, a'u datblygu mewn modd na fydd yn niweidio'r amgylchedd o'u cwmpas.

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae'r prosiectau uchod yn cyfrannu at yr amcanion isod:

Amcan 1: Ymgysylltu a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth i wreiddio bioamrywiaeth drwy gydol y broses o wneud penderfyniadau ar bob lefel

Wrth ddatblygu'r prosiectau sy'n rhan o'r cynllun i hybu'r economi gylchol fe fuom yn ymgynghori'n barhaus gyda'n holl bartneriaid cymunedol, ac mae swyddogion ar sawl lefel o fewn y cyngor wedi bod yn ystyried effaith y prosiectau ar fioamrywiaeth.

Amcan 2: Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwys mwyaf a gwella eu rheolaeth

Amcan 3: Cynyddu gwytnwch ein hamgylchedd naturiol trwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd newydd

Amcan 4: Mynd i'r afael â phwysau allweddol ar rywogaethau a chynefinoedd

9. Llywodraethu

Be wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2023/24?

Blaenoriaethau Tymor byr 2022/23 – 2023/24

Prosiectau:

1. Rhannu gwybodaeth yn gyhoeddus am y gwaith y mae'r cyngor yn ei wneud i leihau allyriadau carbon er mwyn annog eraill i newid arferion
2. Cefnogi cymunedau i gynllunio a darparu atebion lleol i anghenion lleol

Be wnaethom ni?

Prosiect 1 – Rydym yn rhannu gwybodaeth am brosiectau y mae'r cyngor yn ymwneud â nhw yn rheolaidd drwy'n cyfryngau cymdeithasol a datganiadau i'r wasg, ac hefyd yn rhannu gwybodaeth am gyfleoedd i arbed ynni ac arian drwy'r cynlluniau Nyth ac Eco4.

Mae prinder adnoddau yn parhau yn rwystr i ni symud ymlaen gyda'r gwaith ehangach o ddylanwadu a newid arferion trigolion. Rydym wedi blaenoriaethu amser ac adnoddau ar leihau yr allyriadau carbon sy'n deillio'n uniongyrchol o'n gweithgarwch ni ein hunain fel cyngor yn ystod dwy flynedd gyntaf y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur. Nid yw hyn wedi golygu, er hynny, nad ydym wedi bod yn ymgysylltu a chefnogi ein cymunedau a'n trigolion er mwyn i bawb chwarae ei ran ar y

daith i sero net. Rydym wedi cefnogi gwaith lleol drwy'r cynllun Ardal Ni sydd wedi amlygu bod materion hinsawdd a natur o flaenoriaeth uchel i drigolion ymhob ardal, ac rydym yn parhau i gefnogi'r cymunedau gyda'u cynlluniau gweithredu. Rydym hefyd yn rhan o waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn i wireddu eu Cynllun Llesiant newydd a ddaeth i rym yn ystod 2023/24. Un o 3 Amcan Llesiant y cynllun newydd yw "Rydym am weithio gyda'n gilydd i gefnogi ein gwasanaethau a'n cymunedau i symud tuag at Sero Net Carbon".

Prosiect 2 - Mae ein prosiectau eraill ninnau fel cyngor hefyd yn cyfrannu at helpu a dylanwadu ar arferion trigolion – Cymunedau Glan a Thaclus, prosiectau'r economi gylchol megis cefnogi hybiau bwyd, Ffiws/Caffi Trwsio, sioeau teithiol arbed ynni.

Blaenoriaethau Tymor Canolig 2022/23 – 2026/27

Prosiect:

3. Aelodau etholedig a staff sydd:
 - yn deall oblygiadau effaith newid hinsawdd
 - yn cymryd penderfyniadau ar sail gwybodaeth am yr effeithiau
 - yn gweithredu yn y modd mwyaf cadarnhaol posib tuag at liniaru effaith newid hinsawdd a bod yn ecolegol gadarnhaol

Be wnaethom ni?

Prosiect 3 – Cynhaliwyd hyfforddiant llythrennedd carbon oedd wedi ei achredu gan y Carbon Literacy Project i 50 o staff ac aelodau etholedig yn ystod 2023/24, ac fe gynlluniwyd e-fodiwl hyfforddiant ar gyfer holl staff ac aelodau etholedig y cyngor a gafodd ei lansio ar ddechrau 2024/25.

Blaenoriaethau Parhaus

Prosiect:

4. Annog staff i ddatblygu gyrfa mewn meysydd sy'n lleihau effaith newid hinsawdd neu'n ecolegol gadarnhaol
5. Adolygu polisiau a strategaethau presennol y cyngor fel bod lleihau allyriadau carbon neu leihau effaith newid hinsawdd yn ffactor wrth ddod i benderfyniad

Be wnaethom ni?

Prosiect 4 – Mae gan y cyngor ddau gynllun sy'n llwyddiannus yn denu ymgeiswyr, sef cynllun prentisiaethau a chynllun hyfforddai proffesiynol ('Cynllun Yfory') ar gyfer graddedigion. Cynhaliwyd sesiynau gwybodaeth i ymgeiswyr yn ystod 2023/24 a llwyddwyd i benodi Hyfforddai Proffesiynol Newid Hinsawdd fydd yn dechrau yn eu swydd yn ystod 2024/25.

Prosiect 5 – Yn ystod 2023/24 fe gyhoeddwyd Cynllun Digidol Cyngor Gwynedd 2023-28, ac mae'r cynllun newydd hwn yn cynnwys nifer o brosiectau fydd yn arwain at leihau defnydd o

ynni a lleihau gwastraff papur. Roedd gwaith wedi ei gychwyn yn ystod y flwyddyn hefyd er mwyn creu Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd 2024-2039, ac i greu Cynllun Ynni Lleol.

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae'r prosiectau uchod yn cyfrannu at yr amcanion isod:

Amcan 1: Ymgysylltu a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth i wreiddio bioamrywiaeth drwy gydol y broses o wneud penderfyniadau ar bob lefel

Gwaith wedi cael ei wneud gyda Chynghorau Tref a Chymuned i roi gwybod iddynt am eu dyletswydd o dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.

Amcan 6: Rhoi fframwaith llywodraethu a chymorth ar gyfer cyflawni'r amcanion ar waith

Mae'r gwaith sydd wedi ei gyflawni o dan brosiectau 3 a 5 yn cyfrannu at wireddu Amcanion 1 a 6.

10. Caffael

Roedd 67% o allyriadau carbon y cyngor yn ystod 2023/24 yn deillio o'n prosesau caffael, sydd yn ychydig llai na 1% o gynnydd ers 2019/20. ac yn 25% o gynnydd ers 2022/23.

Mae'r dull o fesur allyriadau carbon caffael, neu'r gadwyn gyflenwi, yn seiliedig ar wariant yn unig. Yn syml, po fwyaf yw'r gwariant, po fwyaf yw'r allyriadau. Mae'r cynnydd hwn mewn allyriadau caffael yn 2023/24 yn seiliedig ar gynnydd o £11m mewn gwariant ym meysydd gofal, adeiladwaith a thrafnidiaeth. Mae'r fformiwlâu a ddefnyddir i fesur carbon yn erbyn gwariant mewn rhai categorïau hefyd wedi newid gan arwain at gynnydd.

Be wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2023/24?

Blaenoriaethau Parhaus

Prosiectau:

1. Darparu cefnogaeth i'r farchnad, yn enwedig i ddarparwyr lleol, i fedru mesur effaith eu gweithrediadau ar eu ôl troed carbon
2. Deall a mesur allyriadau carbon wrth wireddu contractau yn y gadwyn caffael

Be wnaethom ni?

Prosiectau 1 a 2 - Ar ddiwedd 2022/23 fe gyhoeddodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru adroddiad a phecyn cymorth at ddefnydd awdurdodau lleol er mwyn iddynt geisio ymgorffori caffael cynaliadwy ymhellach i arferion dyddiol. Bu cryn aros am y pecyn fel adnodd fyddai'n gymorth i ni fel cyngor fesur yr allyriadau carbon sy'n deillio o'r gwasanaethau a'r deunyddiau yr ydym yn eu prynu, ac mae'n gam cychwynnol ar y daith honno.

Yn dilyn cyhoeddi'r pecyn cymorth rydym bellach yn cydweithio â [WRAP Cymru](#) er mwyn adolygu ein Polisi Caffael Cynaliadwy ac i ymchwilio i gymorth pellach er mwyn lleihau allyriadau ein cytundebau mwyaf o ran gwerth ariannol (megis bwyd a gofal).

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae'r prosiectau uchod yn cyfrannu at yr amcanion isod:

Amcan 5: Gwella ein tystiolaeth, dealltwriaeth a monitro

Amcan 6: Rhoi fframwaith llywodraethu a chymorth ar gyfer cyflawni'r amcanion ar waith

Buom yn cydweithio â WRAP Cymru yn ystod y flwyddyn er mwyn adolygu ein Polisi Caffael Cynaliadwy a datblygu syniadau ar sut y gallwn gefnogi ein cyflenwyr i leihau allyriadau carbon drwy'r cytundebau y byddwn yn eu gosod. Mae'r gwaith yma'n parhau i mewn i 2024/25, ac rydym yn adolygu'r canllawiau presennol i gyflenwyr ar sut y gallant warchod a hyrwyddo bioamrywiaeth.

DRAFT

10. Defnydd Tir

Mae holl diroedd y cyngor (sy'n cynnwys safleoedd 'llwyd' sydd wedi eu hadeiladu) yn amsugno gwerth 3,096,293 kgCO_{2e} net o garbon yn 2023/24. Mae hyn 47% yn llai na 2019/20 ac yn 2% yn llai na 2022/23.

Mae gwrthbwysu'r carbon sy'n cael ei amsugno yn erbyn ein allyriadau carbon yn cyfrannu at leihau'r bwlch i sero net.

Be wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2023/24?

Blaenoriaethau Tymor Canolig 2022/23 – 2026/27

Prosiectau:

1. Adnabod cyfraniad coed sy'n eiddo i'r cyngor i amsugno a storio carbon a lleihau llifogydd
2. Adnabod cyfraniad tiroedd sy'n eiddo i'r cyngor i amsugno a storio carbon a lleihau llifogydd
3. Sefydlu meithrinfeydd coed er mwyn tyfu coed yn barod i'w plannu
4. Adnabod cyfleon i blannu coed fel rhan o fenter Coedwig Genedlaethol Cymru
5. Gwarchod tir amaethyddol yng Ngwynedd a'i ddefnyddio i bwrpas cymwys, a rheoli prosiectau coedwigo

Be wnaethom ni?

Prosiect 1 a 7 – Parhawyd â gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar 8 safle o goetir sy'n eiddo i'r Cyngor, ac fe wnaethpwyd gwaith atgyweirio ym Mharc Dudley, Waunfawr, ac yng nghoedlan hynafol Parc Meurig, Bethesda, sydd bellach yn ddiogel ac yn agored i'r cyhoedd ei mwynhau.

Prosiect 2 – Fis Tachwedd 2023 derbyniwyd teclyn newydd oedd wedi ei ddatblygu gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru er mwyn mesur gwerth carbon mewn gwahanol diroedd. Bydd yn gymorth i ni nid yn unig er mwyn mesur capasiti amsugno carbon ein gwahanol diroedd ond hefyd i gynllunio defnydd ein tiroedd i'r dyfodol.

Ers dechrau defnyddio'r teclyn, rydym bellach yn y broses o werthuso ein tiroedd ar gyfer eu defnydd i storio carbon a hyrwyddo natur. Mae'r gwaith yma'n digwydd ochr yn ochr â'r gwaith i gynnal coedlannau ac adnabod cyfleon i blannu coed. Bydd y gwaith yn parhau i mewn i 2024/25.

Mae'r gwaith o adnabod tiroedd ar gyfer eu potensial i leihau llifogydd yn digwydd wrth greu Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd (gweler Adran 12).

Prosiectau 3 a 4 – Dechreuwyd 2 brosiect peilot gyda mentrau cymunedol er mwyn sefydlu meithrinfeydd coed bychan yn ystod y flwyddyn, ac roedd gwaith wedi cychwyn i asesu posibiliadau i sefydlu meithrinfeydd coed y gall y cyngor fod yn bartner ynddynt.

Blaenoriaethau Parhaus

Prosiectau:

6. Rheoli Clwy yr Onnen mewn coed a gwneud yn iawn am unrhyw allyriadau carbon fyddai'n ganlyniad i dorri coed
7. Bod coedlannau sy'n eiddo i'r Cyngor yn cael eu gwarchod er mwyn gwneud y gorau o'u potensial i amsugno carbon a bod yn gynefinoedd i fyd natur

Be wnaethom ni?

Prosiect 6 - Yn anffodus mae'r galw i ymdrin â nifer cynyddol o goed sy'n dioddef o Glwy yr Onnen yn rhoi rhagor o bwysau ar ein adnoddau prin. Er hynny, rydym yn parhau i ymateb i achosion ac wedi gorfod dymchwel 698 o goed ynn yn ystod y flwyddyn, oedd 14% yn is na 2022/23.

Prosiect 7 – Gweler Prosiect 1 uchod.

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae'r prosiectau uchod yn cyfrannu at yr amcanion isod:

- Amcan 1:** Ymgysylltu a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth i wreiddio bioamrywiaeth drwy gydol y broses o wneud penderfyniadau ar bob lefel
- Amcan 6:** Rhoi fframwaith llywodraethu a chymorth ar gyfer cyflawni'r amcanion ar waith

Mae Cyngor Gwynedd yn arwain gwaith Partneriaeth Natur Gwynedd, sef casgliad o sefydliadau ac unigolion sy'n gweithredu er mwyn gwarchod a hybu bioamrywiaeth yn y sir. Un o egwyddorion gweithredu sylfaenol y Bartneriaeth yw ymgynghori â chymunedau er mwyn cynllunio prosiectau ar lawr gwlad.

Amcan 2: Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwys mwyaf a gwella eu rheolaeth

Mae prosiectau 1 – 7 yn cyfrannu at wireddu'r amcan hwn.

Amcan 3: Cynyddu gwytnwch ein hamgylchedd naturiol trwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd newydd

Mae prosiectau 1 – 7 yn cyfrannu at wireddu'r amcan hwn.

Amcan 4: Mynd i'r afael â phwysau allweddol ar rywogaethau a chynefinoedd

Mae prosiectau 1 – 7 yn cyfrannu at wireddu'r amcan hwn.

Amcan 5: Gwella ein tystiolaeth, dealltwriaeth a monitro

Mae'r cyngor wedi parhau i gydweithio â system gofnodi Cofnod sy'n ein cynorthwyo i greu gwaelodlin ar gyfer bioamrywiaeth ar draws Gwynedd.

11. Ecoleg

Be wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2023/24?

Blaenoriaethau Tymor byr 2022/23 – 2023/24

Prosiectau:

1. Adnabod y camau sydd angen i ni eu cymryd er mwyn gwarchod cynefinoedd natur a bioamrywiaeth i'r dyfodol
2. Adnabod ein rhywogaethau a'n cynefinoedd gwerthfawr a pha fesurau sydd eu hangen i'w gwarchod a'u hadfer

Be wnaethom ni?

Prosiect 1 – Roedd gwaith wedi parhau yn ystod y flwyddyn i lunio ein Cynllun Adfer Natur diwygiedig ar gyfer y sir ac ar gyfer Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn, a bydd y cynlluniau yn cael eu cyhoeddi yn ystod 2024/25.

Prosiect 2 - Ochr yn ochr â datblygu'r Cynllun Adfer Natur, rydym hefyd wedi bod yn asesu bioamrywiaeth y gwarchodfeydd natur yr ydym yn berchen arnynt er mwyn sefydlu gwaelodlin y gallwn fesur cynnydd neu ddirywiad yn ei erbyn. Rydym yn defnyddio prosesau Cofnod i fapio rhywogaethau, ac mae'r gwaith hwnnw'n parhau. Rydym hefyd yn y broses o lunio asesiad isadeiledd gwyrdd fel rhan o'r gwaith y mae'r Adran Gynllunio yn arwain arno.

Blaenoriaethau Tymor Canolig 2022/23 – 2026/27

Prosiectau:

3. Cynyddu nifer y peillwyr drwy warchod cynefinoedd neu blannu cynefinoedd newydd (safleoedd tirlenwi)
4. Cefnogi mudiadau gwirfoddol a chymunedol a chynghorau tref a chymuned sy'n gwarchod neu'n hybu byd natur

Be wnaethom ni?

Prosiectau 3 a 6 - Mae yna ddau safle yng Ngwynedd arferai fod yn safleoedd tirlenwi sydd bellach wedi eu trosi yn safleoedd i warchod a hyrwyddo natur. Cafodd gwaith cynnal a chadw a phlannu coed ei wneud yn Llwyn Isaf ger Clynnog a Ffridd Rasmus ger Harlech ac mae'r ddwy safle hefyd wedi derbyn 'safon aur' gan Restor, yr hwb rhyngwladol ar gyfer adferiad natur.

Prosiectau 3 a 5 - Fe blannwyd nifer o gynefinoedd newydd i beillwyr ar hyd rhai o briffyrdd Gwynedd yn ystod y flwyddyn, er mwyn datblygu Rhwydwaith Peillwyr. Rhoddwyd sylw arbennig i'r priffyrdd oedd yn arwain at safle yr Eisteddfod Genedlaethol ym Moduan fis Awst 2023. Fe gymerodd holl ysgolion cynradd bro'r Eisteddfod ran yn ein prosiect i blannu dolydd blodau gwyllt ac fe fu timoedd priffyrdd y Cyngor yn plannu dolydd blodau gwyllt ar hyd ymylon ffyrdd tuag at ardal Pwllheli, ac fe fyddwn yn parhau i asesu a chynnal y dolydd hyn i'r dyfodol.

Mae'r cyngor bellach wedi mabwysiadu trefniadau torri gwair newydd fydd yn lleihau pa mor aml mae gwair yn cael ei dorri, yn enwedig ar hyd ymylon priffyrdd. Mae'r timau priffyrdd hefyd yn defnyddio offer arbenigol i gasglu toriadau gwair er mwyn casglu hadau a chynyddu twf blodau gwyllt.

Prosiect 4 & 5 – Mae'r cyngor yn arwain gwaith Partneriaeth Natur Gwynedd sydd yn ei thro yn cynorthwyo mudiadau cymunedol ac ysgolion. Mae cymorth ymarferol hefyd yn cael ei gynnig drwy gynllun Ardal Ni. Megis dechrau mae'r gwaith yn y maes hwn a byddwn yn cynnal trafodaethau pellach yn ystod 2023/24 i weld pa gymorth all y cyngor ei gynnig o fewn adnoddau cyfyngedig.

Blaenoriaethau Parhaus

Prosiectau:

5. Meithrin a chynnal diddordeb trigolion Gwynedd mewn materion ecolegol er mwyn iddynt fod eisiau helpu i warchod byd natur
6. Gwarchod cynefinoedd gwerthfawr i fyd natur

Be wnaethom ni?

Prosiect 5 – Gweler Prosiect 4 uchod.

Prosiect 6 – Gweler Prosiect 3 uchod.

Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

Mae'r prosiectau uchod yn cyfrannu at yr amcanion isod:

Amcan 1: Ymgysylltu a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth i wreiddio bioamrywiaeth drwy gydol y broses o wneud penderfyniadau ar bob lefel

Amcan 5: Gwella ein tystiolaeth, dealltwriaeth a monitro

Amcan 6: Rhoi fframwaith llywodraethu a chymorth ar gyfer cyflawni'r amcanion ar waith

Mae'r holl waith yr ydym fel Cyngor yn ymgymryd ag o drwy'r Bartneriaeth Natur Lleol yn cael ei gynllunio neu ei ddarparu ar y cyd â sefydliadau, cymunedau neu ysgolion lleol.

Mae prosiectau 1 a 2 hefyd yn cyfrannu at y 3 amcan uchod.

Amcan 2: Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwys mwyaf a gwella eu rheolaeth

Mae prosiectau 1 – 6 yn cyfrannu at wireddu'r amcan hwn.

Amcan 3: Cynyddu gwytnwch ein hamgylchedd naturiol trwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd newydd

Mae prosiectau 1 – 6 yn cyfrannu at wireddu'r amcan hwn.

Amcan 4: Mynd i'r afael â phwysau allweddol ar rywogaethau a chynefinoedd

Mae prosiectau 1 – 6 yn cyfrannu at wireddu'r amcan hwn.

DRAFT

12. Camau Nesaf

Ariannol

Rydym fel cyngor yn parhau i weithredu o fewn amgylchiadau ariannol hynod heriol, gyda'n cyllidebau wedi eu gwasgu'n aruthrol oherwydd ddiffyg cyllido digonol a chostau cynyddol.

Gan fod y maes hinsawdd a natur yn flaenoriaeth i ni fel cyngor rydym wedi gwneud popeth o fewn ein gallu i ddefnyddio'r cyllid sydd gennym, ac i ddenu cyllid ar ffurf grantiau, er mwyn cyllido prosiectau'r CAHN hyd yma. Bydd cychwyn unrhyw brosiect newydd o hyn ymlaen yn ddibynnol ar dderbyn cyllid ychwanegol i'w ariannu.

Adolygu'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur

Mae yna lawer iawn o wybodaeth newydd a datblygiadau technegol yn y maes hinsawdd a natur ers cychwyn gweithredu'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur fis Ebrill 2022. Mae nifer fawr o'r prosiectau sydd wedi eu cynnwys yn y cynllun presennol wedi esblygu er mwyn ymateb i'r newidiadau, ac rydym wedi disgrifio'r gwaith hwnnw yn yr adroddiad blynyddol hwn. Mae yna lawer o waith ychwanegol hefyd wedi cychwyn nad yw'n cael llawer o sylw o fewn y cynllun presennol – ee. bysiau trydan, defnydd o dechnoleg 'clyfar'.

Mae'n amserol bellach i ni adolygu'r cynllun yn ei gyfanrwydd er mwyn sicrhau ei fod yn gyfredol ac yn ein galluogi i barhau â'r gwaith tan 2030. Bydd y broses adolygu wedi ei chwblhau erbyn

dechrau 2025/26 pan y byddwn yn gofyn i'r Cabinet fabwysiadu'r cynllun diwygiedig.

Ynni adnewyddol

Mae cynhyrchu ein ynni ein hunain nid yn unig yn golygu llai o ddibyniaeth ar ddefnyddio trydan o'r grid (sy'n annhebygol o fod yn garbon sero net am flynyddoedd maith) ond hefyd yn cynnig ychydig o sicrwydd ynni i ni yn lleol. Yn anffodus, nid oes cydnabyddiaeth yn cael ei roi i ni fel sefydliad os ydym yn cynhyrchu trydan adnewyddol i'w allforio i'r grid ac nid ydym yn gallu hawlio'r credyd carbon amdano. Yn ogystal â hyn, mae'r isadeiledd yn wael ar gyfer anfon trydan i'r grid o ffynonellau adnewyddol yn y sir e.e. byddai angen buddsoddiad o filiynau o bunnoedd er mwyn gallu defnyddio rhai o'n tiroedd ar gyfer sefydlu ffermydd solar. Ar hyn o bryd, felly, nid yw cynhyrchu trydan ar raddfa fasnachol o ffynonellau adnewyddol yn fforddiadwy.

Wedi dweud hynny, mae'r Cynllun Ynni Ardal Lleol fydd yn cael ei fabwysiadu yn ystod 2024/25 yn mynd â ni gam yn agosach at greu system ynni integredig garbon isel ar gyfer Gwynedd. Mae yna nifer o gynlluniau uchelgeisiol yn y cynllun a bydd angen gwaith pellach er mwyn prasio nifer ohonynt, ond mae'n waith angenrheidiol y byddwn yn rhan ohono.

Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd

Mae newid yn ein hinsawdd yn cael effaith sylweddol ar lifogydd a graddfeydd erydiad tiroedd oherwydd bod lefelau moroedd yn codi a stormydd a chyfnodau o law trwm yn mynd yn fwy dwys ac yn digwydd yn fwy rheolaidd.

Mae rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol yng Nghymru yn golygu llawer mwy nag adeiladu amddiffynfeydd. Mae ein dull o reoli risg yn annog gwydnwch ehangach, gwaith atal ac ymwybyddiaeth o risg fel bod modd gwneud penderfyniadau gwell, gan y cyhoedd a'r rhai sy'n dylanwadu ar sut y rheolir tir a dŵr.

Mae creu *Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd Lleol* (y Strategaeth) yn un o ofynion y Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 ac mae gofyn i ni ei hadolygu (ers y rhai gwreiddiol yn 2013) er mwyn bod yn gyson â'r *Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru* a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2020.

Mae'r Strategaeth yn edrych ar y risgiau llifogydd ar yr arfordir ac ar y mewndir (risgiau afonydd yn bennaf), ac yn disgrifio pa

ardaloedd sy'n debygol o gael eu heffeithio a pha sefydliadau fydd yn cydweithio er mwyn rheoli'r risg.

Dechreuodd y broses o lunio'r Strategaeth yn 2022 a bu'r Cyngor yn aelod o weithgor cenedlaethol ers hynny a fu'n datblygu templed cyffredin i'w defnyddio gan bob awdurdod llifogydd. Bu Llywodraeth Cymru yn aelod o'r gweithgor hwn ac maent hefyd am roi sêl bendith i'r Strategaeth derfynol.

Lluniwyd Strategaeth ddrafft ac fe gychwynnodd y broses o ymgynghori'n gyhoeddus arni ar 25 Mawrth 2024, gan barhau am 6 wythnos. Cymeradwywyd fersiwn derfynol o'r Strategaeth gan Gabinet y Cyngor ar 11 Mehefin 2024. Rydym yn parhau i aros am sylwadau neu gymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru.

